

Revista escapçada

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Claudi Ametlla dirigí la revista *Iberia* entre el 1915 i el 1918. La va dirigir fins al darrer número, aparegut el 22 de febrer del 1919.

Tensió destensada

Amb la llibreteta a la mà, Émile, protagonista masculí d'*El gat*, de Simenon, rumia força estona, davant la seva dona, Marguerite, què li escriurà a la propera nota, únic sistema de comunicació entre la parella. Ho fa per mantenir-la tensa i expectant, “just al moment en què, passat l’estrèpit de les obres, se sentiria alleujada” (“juste au moment où le vacarme du chantier, en cessant, lui procurait un soulagement”). La versió Quaderns Crema-Lluís M. Todó discrepa. Diu que ho fa per inquietar-la “just fins al moment en què...”

Alícia, censurada

Alícia diu a la gateta Kitty que seria bonic que poguessin passar a la Casa del Mirall, i li proposa aquest camí: “Fem veure que el mirall es torna flonjo com una gasa, i que podem passar a l’altra banda”. I així serà. L’edició labut-xaca-Salvador Oliva d’*A través del mirall* elimina la proposta d’Alícia.

El KGB, feminitzat

En comptes de dir que la Txeca era el nom originari del KGB, Quaderns Crema diu en el pròleg de les memòries de Nadejda Mandelstam, *Contra tota esperança*, que la Txeca era el “nom de soltera del KGB”.

Reunió mal convocada

El DIEC2 manté la definició fabriana errònia de *gremi*: “Reunió de persones del mateix ofici o professió subjectes a certes ordinacions”. Com se sap, no cal que aquestes persones estiguin reunides, poden només estar associades. I ni això. La paraula s’utilitza també per parlar del conjunt de persones que tenen una mateixa feina o professió.

Edicions de 1984 i Adesiara inicien la publicació de les millors obres d’Elizabeth Gaskell

“Per a un noi jove sempre és tot un esdeveniment instal·lar-se a viure pel seu compte. No crec que mai de la vida hagi estat tan cofoi com quan, a disset anys, em vaig asseure a l’habitació cantonera de dalt d’una pastisseria a la ciutat d’Eltham”. De totes les maneres de presentar al lector el protagonista-narrador en no més de dues frases, aquesta seria de les més afortunades. Un escriptor que comença així un relat ha de ser, sens dubte, un gran autor, un autor genial. L’hàbil combinació entre la reflexió general –una reflexió que té la força de les veritats inqüestionables– i la confessió personal, autobiogràfica, és producte d’una ment intel·ligent.

La ment pertany a una escriptora anglesa desconeguda per al lector català, Elizabeth Gaskell (Londres, 1810-Holybourne, 1865), i les frases són les que obren la novel·la *La cosina Phillis*, que Edicions de 1984 acaba de publicar, en versió de Miquel Casacuberta. L’editorial té intenció de traduir més obres seves, però ja Adesiara en publicarà una segona, que apareixerà la propera primavera, *Cranford*, molt popular al món anglosaxó arran de l’adaptació televisiva que en va fer la BBC el 2007.

El retard a presentar Gaskell en català s’explica en gran part pel retard que han patit l’autora a ser reconeguda com a gran autora, al seu país. La Gaskell Society, creada per a promoure els estudis sobre l’obra i la vida de l’escriptora, i per a fer-la més popular i valorada, tot just es va constituir el 1985, però d’aleshores ençà la seva activitat –calia recuperar el temps perdut– ha estat frenètica.

L’autora també ha estat homenajada tard al Racó dels Poetes de l’Abadia de Westminster. El 25 de setembre del 2010, és a dir, fa només dos anys, s’hi va instal·lar un vitrall amb el seu nom. Molts dels escriptors contemporanis d’Elizabeth Gaskell, o també de generacions anteriors i posteriors –alguns dels quals no tenen tanta importància literària, o la tenen similar– hi van ser honorats molt abans. Les germanes Charlotte, Anne i Emily Brontë –Elizabeth Gaskell és autora d’una gran biografia de Charlotte Brontë– hi són recordades des del 1947. Elizabeth Browning, des del 1906. Fanny Burney, des del 2002. George Eliot, des del 1980, i D. H. Lawrence, des del 1985.

La cosina Phillis apareix en Edicions de 1984 perquè l’editor va veure que Miquel Casacuberta anunciava que en tenia enllestida la versió a la seva plataforma digital, “Traduccions inèdites en línia”. En aquest web, el traductor hi ha penjat un article, “*La cosina Phillis*, l’obra mestra d’Elizabeth Gaskell, una victoriana inèdita en català”, on parla de les causes de la seva consagració tardana. És molt possible, diu, que la recepció de la novel·la per part de la crítica s’hagués vist perjudicada per la imatge de l’autora de “mestressa de casa que escrivia”, una imatge que malauradament ella mateixa alimentà signant els seus escrits com a Mrs Gaskell, però també per l’excessiu didactisme de les seves obres primerenques.

La novel·lista Elizabeth Gaskell, en un retrat dibuixat per George Richmond, el 1851.

Lluís Bonada